

MEDENİYETLERİN BARIŞI VE TÜRK MİLLETİ'NİN ROLÜ

1990'lı yıllardan itibaren bazı yorumcular dünyanın bir Batı-İslam çatışmasına gebe olduğunu ileri sürmüşlerdir. Dikkatli incelenecek olursa, son dönemde Batı ve İslam medeniyetleri arasında çıkabilecek bir çatışma ile terör kavramı arasında bir bağ kurulmak istendiği görülecektir.

Değişen dünya sistemi

20. yüzyılın son kesitinde, Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla birlikte, dünyanın siyasi geleceğinin nasıl olacağı sorunu ortaya çıkmıştır. Bu konuda çok çeşitli tezler öne sürülmüştür. Ortaya atılan senaryolardaki ortak tema, bütün materyalist ideolojilerde görülen "çatışma" kavramının milletlerarası ilişkilere uygulanmasıdır. Gelişmenin en önemli şartı olarak, milletler arasındaki ihtilaf ve çatışmaların sebep olacağı şiddeti öngören bu anlayış, geçtiğimiz yüzyıla damgasını vurmuş bütün siyasi akımların temelini oluşturmuştur.

Çelişme ve çatışma fikirlerinden yola çıkan siyasi bakış açısı, tarih boyunca çok belirgin bir İslam ve Hristiyan medeniyetleri çatışması olduğunu iddia etmektedir. Bu düşünceye göre, 1. ve 2. Dünya Savaşları ya da Soğuk Savaş dönemleri gerçekte batı dünyasının iç meseleleridir ve bu dönemin bitmesiyle geçmişte yaşanan esas mücadeleyle tekrar dönelecektir.

Batı-İslam dünyası çatışmasının provaları

Amerikalı siyaset bilimcilerden Samuel P. Huntington'un ünlü 'Medeniyetler Çatışması' tezinin ana teması da budur. Huntington dünya üzerinde sürekli bir çatışma yaşandığını, bunun dünyayı belirli cephelere ayırdığını söylemektedir.

1980'li yılların sonunda iki kutuplu bir dünyanın ortadan kalkmasıyla, dünyada ideolojilerin belirleyiciliği sona ermiştir. Bu tespitten yola çıkarak Huntington, bundan sonraki çarpışmaların ideolojiler değil, medeniyetler arasında gerçekleşeceğini iddia etmektedir. Huntington'ın, "medeniyetlerin tayin edici özelliğinin din olduğunu" belirtirken, aslında neyi anlatmak istediği çok açıktır: "İslam ve Hristiyan dünyaları arasında muhtemel bir savaş"...

Onun bakış açısı içinde, Bosna-Hersek'te olup bitenler, ya da Irak ile Batı dünyası arasında yaşanan Körfez Krizi, insanlığın yaşayacağı medeniyetler savaşının ön habercileri olan uluslararası buhranlardır. (www.islamterorulanetler.com)

Oysa bütün bunlar hayali bir senaryoya dayanmaktadır. Gerçekte İslam medeniyeti ve Batı medeniyeti arasında bir çatışma olamaz, çünkü Batı medeniyetinin temellerini oluşturan Yahudi-Hristiyan inancı, İslam'la çatışma içinde değil, bilakis, bir uyum ve ittifak içindedir. Anlaşmazlıklara sebep oluşturabilecek etnik ve kültürel farklılıkların ise, ılımlı politikalarla yumuşatılması, "medeniyetlerin barışı" ile birlikte dünya barışının da tesis edilebilmesi bakımından faydalı olacaktır.

Çatışmacı politikalar fayda getirmez

İnsanların değerleri, gelenekleri ve inançları ülkeden ülkeye, hatta bir ülke içinde dahi çok büyük değişkenlikler gösterebilmektedir. Bundan dolayı toplumlar ve milletler arasında tarihi, kültürel, etnik farklılıklar olması kaçınılmazdır. Kimi durumlarda da bu farklılıklar mücadelelere dönüşebilmektedir. Dünya tarihine baktığımızda bu mücadelelerin devletler seviyesinde buhranlara, hatta bazen sıcak savaşa dönüştüğünü görmekteyiz. Bu elbette istenen bir durum değildir. Bu bakımdan, böyle zamanlarda, ılımlı ve birleştirici politikalar izlenmesi gerekirken, çatışmaları artırıcı bir takım teoriler üretmek ve bunları sosyal bilimlerle desteklemeye çalışmak çok zararlıdır.

Huntington'ın "medeniyetlerin çatışması" fikri, bilimsel, akli ve vicdani hiçbir delili olmayan bir teoridir. Tarih boyunca, yeryüzünün her bölgesinde çeşitli medeniyetler varolmuş, bu medeniyetler birbirleriyle sosyal ve kültürel açıdan ilişkiler kurmuş ve "medeniyet alışverişi"nde bulunmuşlardır. Her ırk, her soy, her millet ayrı bir medeniyete sahiptir. Her medeniyetin ayrı bir özelliği vardır ve karşılıklı hoşgörü ve uzlaşma çerçevesinde insanlar her medeniyetten birşeyler alırlar.

Bu çatışma iddiası, yakın tarihte komünizm vasıtasıyla denenmiş ve ortaya 20. yüzyılın kanlı bilançosu çıkmıştır. Oysa şu an dünyanın ihtiyacı çatışma değil, topyekün barıştır. Bu barış için ihtiyaç duyulan modeli ise uzaklarda aramaya gerek yoktur. 500 yıllık bir dönemde, idaresi altındaki her bölgeye nizam vermiş olan Osmanlı idaresi ve Türk-İslam ahlakı, oluşturulmak istenen "medeniyetler çatışması"nı, "medeniyetler barışı"na döndürmeye yetecektir.

Samuel Huntington 'medeniyetler çatışması' tezini öne sürerken, bu mücadelenin Ortadoğu ve Avrasya'dan kaynaklanacağını söylüyordu. Ona göre Avrupa'daki ideolojik bölünme sona erdiğinde, Avrupa'nın Hristiyanlığı ile İslam dünyası arasındaki kültürel bölünme yeniden ortaya çıkmıştı ve gelecekteki çatışmanın cepheleri, geçmişte olduğu gibi bugün de Avrasya'da açıkça görülebilecekti.

Osmanlı Nizamı -Pax Ottomana-

Geçmişe baktığımızda, Ortadoğu ve Avrasya'nın, 20. yüzyılın başlarına kadar Osmanlı hakimiyetinde geçen sakin bir tarihi olduğunu görüyoruz. Hungtinton'un bu çerçevedeki çatışma teorisine karşın, inanç ve etnik bakımdan dünyanın en kozmopolit bölgesi olan bu topraklar, Osmanlı Devleti sınırları içindeyken huzur, güvenlik ve barış dolu olmuştu. 1514 yılında Yavuz Sultan Selim'in Kudüs'ü ve civarını fethi ile birlikte, Filistin'de yaklaşık 400 yıl sürecek Osmanlı yönetimi başladı. Bu dönem, Osmanlı'nın diğer eyaletlerinde olduğu gibi, Filistin'de de barışı, istikrarı ve "farklı inançların birarada yaşaması"nı sağlayacaktı.

Sadece bu bölgeler değil aynı zamanda Kafkaslar, Balkanlar gibi sorunlu bölgeler de Osmanlı hakimiyetinde olan bölgelerdi. Devletin topraklarının, en geniş olduğu dönemde yüzölçümü 24 milyon km2'yi bulmaktadır. 600 yıllık ömründe, 400 yıl boyunca devletin en geniş sınırlarını elinde tutan, gerileme dönemi dediğimiz 200 yıl boyunca bile çok fazla toprak kaybetmeyen, yıkılış dönemi olan 20. yüzyılın başlarına kadar gücünü ve etkisini muhafaza eden Osmanlı, "cihan devleti" ünvanını fazlasıyla hak etmektedir. Zaten Samuel Huntington'un kendisi de çatışma tezinin, bölgede geçmişte olduğu gibi Osmanlı benzeri bir yapının kurulması durumunda ortadan kalkabileceğini belirtmektedir. Huntington "İslam toplumu yüzyılın ilk bölümüne kadar lider bir devlete sahipti. Bu da açık bir şekilde Osmanlı İmparatorluğu'ydü" derken açıkça bu gerçeği ifade etmektedir. (S. Huntington, 1997 de Türkiye'de, Sermaye Piyasası Kurulu'nda verdiği konferanstan)

Kuşkusuz böylesine büyük bir devletin bu kadar uzun ömürlü olmasını yalnızca askeri güçle açıklamak mümkün değildir. Osmanlı Devleti'ni "cihan devleti" ünvanına layık kılan unsurların başında, temelini dayandığı ve gücünü aldığı manevi değerler gelmektedir. Bunun sebebi; Osmanlı İmparatorluğu'nun, "millet sistemi" adı verilen bir düzenle yönetiliyor olması ve bu sistemin en temel özelliğinin, farklı inançlara sahip insanlara, kendi inançlarının ve hatta hukuklarının gerektirdiği şekilde yaşama imkanı tanımasıydı. Kuran'da "Kitab ehli" olarak tanımlanan Hristiyanlar ve Yahudiler, Osmanlı topraklarında hoşgörü, güvenlik ve özgürlük buldular.

Bu gerçek, İngiliz The Guardian gazetesi tarafından geçtiğimiz günlerde yayınlanan bir değerlendirme yazısında da dile getirildi. Makalede, yaşanan son gelişmeler üzerine Balkanlar, Ortadoğu ve Doğu Akdeniz bölgelerinde yaşayan Hristiyanların, Osmanlı'nın hoşgörülü yönetimini "mumla aradıkları" belirtildi. The Guardian Osmanlı sınırları içinde kalan bölgede hüküm süren çoğulcu denge ve hoşgörüye dayalı yönetimle ilgili olarak şu ifadeleri kullandı:

"Bu yüzyılın başında imparatorluğun sona ermesiyle birlikte, sınır bölgeler (Balkanlar, Doğu Anadolu, Doğu Akdeniz) kendi başlarına bırakıldılar. İmparatorluğun çöküşünün olumsuz sonuçları her zamankinden daha yoğun hissediliyor."

Osmanlı Devleti, Müslümanlar tarafından yönetilen bir İslam devleti olmasına karşın, tebasını zorla İslamlaştırmak gibi bir amaca sahip değildi. Aksine, Osmanlı Devleti, gayri müslimlere de güvenlik ve huzur sağlamayı, onları adaletle ve İslam idaresinden razı olacakları şekilde yönetmeyi hedefliyordu.

Tarih, Türk-İslam ahlakının, Ortadoğu'ya adaletli, hoşgörülü, müşfik bir yönetim tarzı sunan tek inanç sistemi olduğunu göstermektedir. Osmanlı İmparatorluğu'nun bölgeden çekilmesiyle bitmiş olan "Pax Ottomana" (Osmanlı Nizamı) bugün hala telafi edilebilmiş değildir. Bu nedenle de Ortadoğu'ya barışın gelmesinin yolu barışçıl, hoşgörülü ve uzlaşmacı Osmanlı modelinin hakim olmasıdır.

Türkiye'nin vizyonu

Bugün, değişen dünya dengeleri içerisinde Türkiye, tüm Ortadoğu, Balkanlar, Kafkasya ve Orta Asya'da kalıcı barışı sağlamada önderlik edebilecek bir tarihi birikime sahiptir. Türkiye'nin sahip olduğu miras, coğrafi olarak Adriyatik'den Çin Seddi'ne kadar dünyanın en önemli ve en stratejik alanını içermektedir. Ve Türk Milleti, bölgede izlerinin silinmesi asla mümkün olmayan bir medeniyetin de mirasçısıdır. Türkler hakim oldukları topraklarda kurdukları üstün medeniyetler sayesinde, her dönemde ve her koşulda geçerli olan birleştirici bir kültür mirası

oluşturmuşlardır. İşte 21. Yüzyılda, Türk Milleti'ni, lider milletler arasında en öne geçirecek olan miras da bu güçlü ve etkin medeniyetin mirasıdır.